

Titel: VIII.

Citation: "VIII.", i *Beretning om Forhandlingerne paa Rigsdagen. Bind II. Spalte 1477-3968.*
Onlineudgave fra Lovforarbejder: <https://tekster.kb.dk/catalog/jura-texts-g02-shoot-d1e253133/facsimile.pdf> (tilgået 18. juli 2024)

Anvendt udgave: Beretning om Forhandlingerne paa Rigsdagen. Bind II. Spalte 1477-3968

Ophavsret: Love, administrative forskrifter, retsafgørelser og lignende offentlige aktstykker er ikke genstand for ophavsret. Du kan frit kopiere, distribuere eller fremføre materialet uden at bede om tilladelse.
Hvis materialet indeholder selvstændige bidrag, skal du være opmærksom på, at disse bidrag kan være beskyttet af ophavsret. Selvstændige bidrag må gengives i forbindelse med aktstykket. Hvis det selvstændige bidrag bruges adskilt fra aktstykket, gælder de øvrige ophavsretlige regler.

sket for „er berettiget til“ og „villie erholve“. Det havde været rimeligere at have Mentringen til Nr. 80; imod den alier efter min Mening alt det, jeg her har anført med Nr. 80.

Jeg saa forøvrigt henholde mig til hvad jeg har utvret under den foreløbige Behandling. Hvad Formuleringen af mit Forslag angaar, har jeg nærmest sluttet mig til Udvalgets Forslag, hvorfra væsentligste Tilfølg og saa er udtryktlig udtalet, at det er foratbrædet Udvalget at nævne *Mimuefolen*, fordi jeg, som sagt, antager, at Grundloven ikke skal hævde *Mimuefolen* som en forenget Skoleart, men derimod har jeg ved den tilføiede Forordning søgt at antyde Omfanget af den Undervisning, som Staten kan forpligte sig til at meddele frit. For det Andet har jeg troet, at man ved Eten af Statens Tilfølg ogsaa bør udtrykkelig udtaale, at det er foratbrædet Skoleloven at sørge for, at deres Værn ikke vore i Værfundighe. Saavist jeg har bemærket, at disse Taleer varet enige heri, ligesom jeg ogsaa troer, at dete egentlig er den Tanke, som har ligget til Grund for Udvalgets forandrede Indstilling, der gaar ud fra, at Værente have Rætt paa at blive underviste. Naar man i allede udtaaler, at Forordningerne ere forpligede at sørge for deres Værns Skoleloven, er det vistnok dermed ikke sagt Andet, end hvad det i lang Tid har været en Grundfæsting hos os, baade i Kongeriget og i den almindelige Mening. Men det er ligesom noget Nyt, naar det er sagt, at Staten under visse Betingelser sørger for fri Undervisning. Detuden kan det ofte i en Grundlov være ikke mindre vigtigt at udtaale det Gamle, som man vil bevare, end det Nye, man skal tilføie sig, og i alle de Grundlovs, som ere fremme især, er det jo Rætt indledet; hvor man allerede tidligere har haft Grundlovs og Grundrettsforbehold, har man ikke demindst gientaget deres væsentlige Indhold. Saarvrigt er Indsættelse, at begge disse Grundfæstinger, baade hvad Staten og hvad Forordningerne ere forpligede, kan man vi saarvrigt tvivler om, som de allerede have havd i den almindelige Mening. Paa den anden Side vil det heller ikke være overflødig at udtaale dem i Grundloven. Indsættelse vil det være mindre nødvendigt at tilføie de Forordningerne fri Undervisning for deres Værn end at indføre Forordningerne, at man alle de Forbehold og Retigheder, som følge med dem nye Forordning, kunne de ikke endrægte sig det Offentlige Tilføie med, og de ikke lade deres Værn blive aldeles forfænte. Forordningerne og forordningerne dette offentlige Tilføie skal feres, og hvad det skal betragtes til nødvendigt Undervisning, det vil Alt blive nærmere bestemt ved den forenget Lov herom, som vi indsejer, og i den kan det jo deres taget alle fornødtige og billige Foranstalt. Men jo førre de Retigheder og Forbehold ere, som vorene ogsaa den svovrende Uagdom, desto vigtigere er det, at den, ligesom hidsil, bliver udtrykt og forbeholdt til at bruge dem.

Hvad hele dette De Riffnit angaar, da er det vist nok, at det har langt ringere Betjødning i juridisk og politisk Hensende end de andre 6 Riffnit. Men forsaavidt man ogsaa kan betragte Grundloven som en Høfkesog — og Indsættelse vil den blive til en Høfkesog frem for nogen anden dansk Beg. — saa er jeg overbevist om, at De Riffnit vil blive et af de vigtigste Riffnit, og de Grundfæstinger, der udtaales her, om de mange Retigheder og Forbehold, og de Forpligtelser, der indbræntes, disse Grundfæstinger ville fæde villig og almindelig Indgang og saarvrigt blive et sikkert Værn for Riffitiden end de fleste Betæmmelser om Statsmagternes Begrændning og indbyrdes Forhold.

H. Neuperfen: Med Hensin til den sidste Taleer Deb er jeg af Rigsdagsmanden for Sore Amt Jole Dærric (Hærfund) anmodet om at bemærke, at han ved Forslaget Nr. 80 jo ingenlunde har antydet, at Staten skal stille Undervisning af en speciel Art, men at den ligesaa lidt troer, at det bør antydes, saaledes som Rætt er i Forslaget Nr. 81, at den Undervisning, som Staten stiller, vil blive „ubestemt“ eller med et andet Ord „høit indskrænket“. Hvad angaar den første Mening i Nr. 81, da forekommer det mig, at almindelige Betjødning af den Natur ikke have deres Værn i Grundloven, der skal indføre Statens Forhold til dens Borgere, men ikke endre Rættforholdet mellem Forordning og Værn.

Krieger: Man saa vistnok være enig med den andre Rætt høitværdige Rigsdagsmand (Zammerich) i, at de Paragrapher,

hvoertem her er Spørgsmaal, der forberedes, forsaavidt man vil fæst holde dem, ikke som dem, der indføre noget Nyt eller give Rætt, men som dem, der kun gienagte det Bekæendte, fordi det antages at høre med til Høfkeslovens af det hele Udvalget; men setop derfor mener jeg da ogsaa, at man, som den andre Rigsdagsmand selv mindede os, vil skal huse det gamle Ord: Værent er ærlig, men Gølden er indføielig. Naar nu den andre Rigsdagsmand selv erkendte, at det demindste vilde være udset for *Undervisning*, hvis man uden videre i Udvalget udvalde Ordene „i *Mimuefolen*“, saa at man altsaa i *Mimuefolen* ved tilføiede fri Undervisning, saa forekommer det mig, at det Selvfømt maatte gælde om det af dem stillede Forslag; han maatte, forekommer det mig, selv se, at forsaavidt det Rætt kunde være udset for *Undervisning*, saa kunde ogsaa dette Skole, nemlig at det Offentlige skal stille fri Skolegang, være udset for *Undervisning*. Thi hvilken Skolegang er det Tale om? Der kan ligesaa godt være Tale om Undervisning i den militære Skole eller i Rættforhold eller i en anden hvilkenformel, som den andre Rigsdagsmand selv monne have tænkt paa. Overhovedet, forsaavidt det med de Ord „i *Mimuefolen*“ blev gienet den Indvending, at man ikke skulde slætte sig til den bekæendte Skoleorganisation, da *Mimuefolen* snart vil blive en Skoleloven, da tilføiede jeg, at jeg ikke vil forlæse dem. Jeg kunde vel fæne det, hvis det skulde være en blot Spørgsmaal, saarvrigt hvis det andre Rætt foretrak Udvalget Borgerskoleloven eller Høfkeskoleloven for *Mimuefolen*, Rætt, som jeg selv ingen Grund ser til; men menes det Andet, menes det, at den høit Indsættelse, *Mimuefolen*, om det indføiede ikke en Skoleloven, saa at man af den Grund skulde vælge sig for at udtaale Rættet i den Grundloven, da, tilføiede jeg, forsaarvrigt jeg aldeles ikke den hele Tale.

Rehner: Jeg kan ikke tilføiede demne Rætt for Rættforhold eller overhovedet den Mening, at man skulde blæde sig mere ved at udtaale sig generelt end ved at udtaale sig specifikt; Staten binder sig jo setop meget mindre ved i *Mimuefolen* at tilføie fri Undervisning end ved at tilføie Undervisning af en speciel Art. Naar Staten antager sig „at give fri Undervisning“, da forbeholder den sig naturligtvis selv at bestemme, hvilken Art af fri Undervisning den vil give, og var det altsaa en ringere Art end den, som gives i *Mimuefolen*, saa vilde Staten jo ogsaa være berettiget til at give den. Jeg kan saaledes ikke forlæse den Indvending, som her saa hyppig kommer frem, at Staten binder sig ved at udtaale Ordene „i *Mimuefolen*“, derimod binder den sig ved at epagte disse Ord.

Reberning: Det forekommer mig, at man ikke tager nøie i Betragtning, hvor omfattende det Udtryk „*Mimuefolen*“ er, og hvor rigtigt, påføiede vilde jeg næsten sige, det er paa en Tid, hvor det, som vi for Rættforhold setop bejæffige os med, er at alle Mænd, at bringe Mænd til at blive hvad den engang har været og at faae Høfket, det hore Røff, til at være Mænd. Vi ville altsaa til enhver Tid komme til at beholde *Mimuefolen*, det vil sige de Skoler, der for offentlig Regning give den Minimums-Undervisning, som man vil have, at Statens svovrende Uagdom skal medtage. Forordningerne vil saa angaa flere Skoler paa det laveste Stadium, saa der vil til enhver Tid setop være *Mimuefolen*, for at man kan erkende, at Mænd ere en Høfkeskole, og en høfkelig Skole, just den, som Staten bruger særlig Omhu for. Forøvrigt troer jeg, saaledes som allerede bemærket her, just naar man gaar ud fra den Grundfæsting, at man skal ikke love for meget, men hellere holde mere, end man lovert, at saa vil man vanskeligen fæde noget Udtryk, der indføielig betegner det, som her skal sages, end Udtrykket „*Mimuefolen*“. Der, hvor Skoleloven udvælger sig, hvilken Regtning der saa end bliver angaaende den Undervisning, som skal gives, der skulde den Rætt Naar sies, at enhver Mand skal demindste faae den Undervisning, som *Mimuefolen* til enhver Tid giver. Naar et andet Rættet vilig har bemærket, at ved at almindeliggjøre Udvalget kunde Staten blive berettiget til at lade en Undervisning give, som er ringere, saa siger jeg Rætt, det saa ikke kunne forsaarvrigt saaledes; Staten maatte overgive den Forpligtelse at give enhver demindste fri Uagdom til *Mimuefolen*, til saadanne Skoler, hvor der lovert saadanne Ting, som Mænd bør vide.

O. Waagaard: Efter Anmodning af den 1ste Rigsdagsmand